

"Klassinen dekkari, jonka luettuaan pelkää
enemmän naapuriaan kuin yhtäkään hirviötä."

THE GUARDIAN

STEPHEN KING

TRILLERI

MERSUMIES

TAMMI

STEPHEN KING

MERSUMIES

SUOMENTANUT ILKKA REKIARO

KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TAMMI

Sitaatin William Shakespearen *Hamletista* suomentanut Paavo Cajander.

Lainaus kappaleesta ”Kisses on the Midway” (san. Stephen King, säv. Shooter Jennings) on julkaistu Bad Nineteen Musicin luvalla, copyright 2012.

Englanninkielinen alkuteos *Mr. Mercedes* ilmestyi 2014 Yhdysvalloissa.

Copyright © 2014 by Stephen King

Published by agreement with Stephen King, C/O The Lotts Agency, Ltd., New York
and Licht & Burr Literary Agency, Denmark.

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Tammi 2016

Painettu EU:ssa

ISBN 978-951-31-8581-7

James M. Cain mielessäni

*Puolelta päivin potkaisivat minut
heinäkärrijen kyydistä...*

H A R M A A M E R S U

9.–10. huhtikuuta 2009

Augie Odenkirk omisti vuoden 1977 mallisen Datsunin, joka yhä hyrräsi hyvin, vaikka sillä oli ajettu paljon. Mutta bensa oli kallista, etenkin työttömälle, ja City Center -keskus oli kaupungin toisessa päässä, joten Augie päätti mennä illan viimeisellä bussilla. Hän jäi kyydistä kaksikymmentä yli yhdeltätoista reppu selässä ja rullalle käärityy makuupussi kainalossa. Augie uskoi olevansa aamukolmeen mennessä kiittolinen untuvapussista. Ilta oli kolea ja utuinen.

”Hei lykkyä tykö”, kuljettaja sanoi, kun Augie astui jalkakäytävälle. ”Ansaitset jotain jo siitä hyvästä, että tulit ensimmäisenä.”

Vaan eipä hän tullutkaan. Kun Augie pääsi keskukseen johtavan leveän, jyrkän tien yläpäähän, hän näki ainakin kymmenen jonottajaa ovirivin edessä, toiset seisaallaan, suurin osa istuallaan. Pylväiden väliin oli vedetty keltaista sulkunauhaa, josta muodostui edestakaisin polveileva labyrintti. Augielle se oli tuttu elokuvateattereista ja pankista, jossa hänen saldonsa oli paraikaa pakkasen puolella, ja hän ymmärsi tarkoituksen: ahtaa mahdollisimman paljon sakkia mahdollisimman pieneen tilaan.

Kun Augie käveli jonon hännille – jonon joka kasvaisi pian työnhakijoiden letkajenkaketjuksi – hän sekä hämmästyti että tyrmistyi nähdessään viimeisenä naisen, jolla oli lapsi kantoliinassa. Vauvan posket rusottivat kylmästä. Se hengitti hiljaa rohisten.

Nainen kuuli Augien hieman hengästyneen lähestymisen ja kääntyi. Hän oli nuori ja varsin nätti, vaikka silmien alla oli tummat pussit. Jalkojen juuressa oli pieni tikkikankaalla vuorattu kantokoppa.

”Moi”, nainen sanoi. ”Tervetuloa aamuvirkkujen kerhoon.”

”Aamuhetki kullan kallis.” Augie harkitsi, ajatteli että olkoon, ja tarjosi kättä. ”August Odenkirk. Augie. Karsiuduun äskettäin yt-neuvotteluissa. Ennen olisi sanottu, että sain kenkää.”

Nainen kätteli. Hänellä oli luja ote, ei yhtään arkaileva. ”Olen Janice Cray, ja pikku kullannuppuni on nimeltään Patti. Minäkin karsiuduun. Olin yhden kivan perheen taloudenhoitajana Sugar Heightsissa. Isäntä omistaa autokaupan.”

Augie irvisteli.

Janice nyökkäsi. ”Joo. Hän pahoitteli mutta sanoi, että perheen pitää kiristää vyötä.”

”Sitä näkee paljon.” Augie sanoi mutta ajatteli: Etkö saanut ketään lapsenvahdiksi? Etkö ihan totta ketään?

”Oli pakko ottaa hänet mukaan.” Augie tuumi, ettei Janice Crayn tarvinnut olla kummoinen ajatustenlukija arvatakseen, mitä Augien mielessä pyöri. ”Ei ole ketään muuta. Ei niin ketään. Naapurin likka ei voisi jäädä yöksi vaikka minulla olisi rahaa maksaa, eikä minulla ole. En tiedä miten meidän käy, jos en saa töitä.”

”Eivätkö vanhempasi voineet ottaa häntä?” Augie kysyi.

”He asuvat Vermontissa. Jos minulla olisi vähänkin järkeä, lähtisin Pattin kanssa sinne. Siellä on kaunista. Mutta heillä on omat ongelmansa. Isä sanoo, että asuntolainaa on enemmän kuin talolla arvoa.”

Augie nyökkäsi. Sitäkin näki paljon.

Muutama auto nousi jyrkkää rinnettä Marlborough Streetiltä, missä Augie oli jäänyt bussista. Ne kääntyivät vasempaan isolle, autiolla pysäköintialueelle, joka varmasti täyttyisi aamunkoittoon mennessä, ja silloinkin oltaisiin vielä tuntien päässä siitä, kun kaupungin ensimmäinen, jokavuotiseksi kaavailtu työpörssi avaisi ovensa. Kuljettajat pysäköivät, ja useimmista autoista nousi kolme tai neljä työnhakijaa, jotka lähtivät tulemaan kohti rakennuksen ovia. Augie ei enää pitänyt perää. Jono ulottui jo melkein ensimmäiseen serpentiinimutkaan.

”Jos saan töitä, saan lapsenvahdin”, Janice sanoi. ”Mutta tänä yönä Pattin ja minun pitää purra hammasta.”

Vauva päästi kuristustautisen yskäisyyn, joka kuulosti Augiesta huolestuttavalta. Patti liikehti kantoliinassa, kunnes rauhoittui taas. Onneksi lapsella oli sentään lämpimästi päällä – sillä oli jopa pienen pienet lapaset.

Lapset selviävät kovemmastakin, Augie rauhoitteli itseään. Hän ajatteli Dust Bowlia ja 1930-luvun suurta lamaa. No jaa, nykyinen oli hänelle ihan tarpeeksi suuri. Kaksi vuotta sitten kaikki oli ollut hyvin. Hän ei ollut elänyt leveästi, mutta rahat olivat riittäneet, olipa useimpina kuukausina jäänyt hiukan säästöönkin. Nyt kaikki oli perseellään. Rahalle oli tehty jotain. Se meni yli hänen ymmärryksensä; hän oli ollut konttorirotta Great Lakes Transportin huolintaosastolla, ja hän osasi vain laskuttaa ja hoidella tietokoneella laiva-, juna- ja lentorahdin logistiikkaa.

”Ihmiset pitävät minua vastuuntunnottomana, kun näkevät minut vauvan kanssa”, Janice Cray murehti. ”Näen sen jo heidän ilmeestään, näin sen sinunkin naamastasi. Mutta mitä muuta voisoin tehdä? Vaikka naapurin tyttö olisi pystynyt jäämään yöksi, se olisi maksanut kahdeksankymmentäneljä dollaria. *Kahdeksankymmentäneljä!* Minulla on ensi kuun vuokra säästössä, mutta sen jälkeen olen peea.” Hän hymyili, ja pysäköintialueen suurpainenaatriumlamppujen kajossa Augie näki kyynelhelmiä Janicen ripsissä. ”Nyt vuodatan liikaa.”

”Ei tarvitse pyydellä anteeksi, jos sitä tarkoitat.” Jono oli nyt kiertänyt ensimmäisen mutkan ja ulottui Augien viereen. Ja Janice oli oikeassa. Augie näki monien tapittavan kantoliinassa nukkuvaa lasta.

”Sitähän minä. Olen työtön yksinhuoltaja. Haluan pyytää anteeksi kaikilta ja kaikesta.” Janice kääntyi ja katsoi ovien ylle ripustettua banderollia. *TUHAT VARMAA TYÖPAIKKAA!* siinä luvattiin. Ja alla oli: *”Me tuemme oman kaupungin väkeä!”* – *kaupunginjohtaja Ralph Kinsler.*

”Joskus tekee mieli pyytää anteeksi Columbinea ja syyskuun 11. päivän terroritekoja ja sitä kun Barry Bonds käytti steroideja.” Janice hihitti puoliksi hysteerisesti. ”Joskus haluan pyytää anteeksi sitäkin, että avaruussukkula räjähti, vaikka vasta opettelin kävelemään, kun se tapahtui.”

”Ei hätää”, Augie vakuutti. ”Kyllä sinä pärjää.” Niin oli tapana sanoa.

”Keljuttaa, kun on näin kosteaa. Puin tytön lämpimästi, jos vaikka yöllä on hallaa, mutta tämä kosteus...” Janice pudisti päätään. ”Mutta kyllä tästä selvitään. Eikö niin, Patti?” Hän väläytti Augielle toivottoman hymyn. ”Kunhan ei rupea satamaan.”

* * *

Ei ruvennut, mutta kosteus yltyi, kunnes pysäköintialueen valojen kajossa näkyi leijuvia vesipisaroita. Jossain vaiheessa Augie tajusi, että Janice Cray nukkui seisaallaan. Janice seisoi vinossa, lonkka mutkalla, hartiat painuksissa, kosteat hiukset roikkuivat kasvoilla ja leuka hipoi rintalastaa. Augie katsoi kelloaan ja näki sen olevan varttia vailla kolme.

Kymmenen minuutin kuluttua Patti Cray heräsi ja purskahti itkuun. Hänen äitinsä (lapsi vielä itsekin, Augie ajatteli) säpsähti, pärskähti melkein kuin hevonen, nosti päätään ja yritti vetää lapsen kantoliinasta. Aluksi vauva ei irronnut – se jäi kiinni jaloistaan. Augie tuli avuksi ja piteli liinaa. Patti nousi nyt parkuen, ja Augie näki kimaltelevia vesitippoja lapsen vaaleanpunaisella nutulla ja samanvärisellä pipolla.

”Sen on nälkä”, Janice sanoi. ”Voisin imettää, mutta se on märkäräkin. Tunnen sen housujen läpi. Hitsi, en pysty vaihtamaan vaippoja tässä... Hemmetinmoinen sumu!”

Augie mietti, mikä koominen jumala oli järjestänyt hänet johonon Janicen taakse. Hän mietti myös, miten nainen selviäisi loppuelämästään – koko loppuelämästään, ei ainoastaan seuraavista kahdeksastatoista vuodesta, jotka olisi vastuussa lapsesta. Lähteä nyt tällaisena yönä ulos mukanaan vain kassillinen vaippoja! Ollapa niin pirun epätoivoinen!

Augie oli laskenut makuupussinsa Pattin vaippakassin viereen. Nyt hän kyykistyi, kiskaisi remmit auki, oikaisi pussin ja avasi vetoketjun. ”Kömmi sisään lämmittelemään. Ja lämmitä vauvaa. Annan sitten kassista mitä tarvitset.”

Janice katsoi häntä pidellen vääntelehtivää, itkevää lasta. ”Augie, oletko sinä ukkomies?”

”Eronnut.”

”Lapsia?”

Augie pudisti päätään.

”Miksi olet näin hyvä meille?”

”Koska olemme tässä”, Augie vastasi ja kohautti olkapäitään.

Janice katsoi häntä vielä hetken, harkitsi ja ojensi lapsen. Augie piteli vauvaa käsivarret ojossa ja katsoi uteliaana kiukkuisia, punoittavia kasvoja, räkää nenännupukassa ja flanellipotkukousuissa vipeltäviä jalkoja, jotka liikkuiivat kuin polkupyöräilijällä. Janice ujuttautui makuupussiin ja nosti kätensä. ”Anna tänne.”

Augie teki niin, ja nainen kaivautui syvemmälle makuupussiin. Heidän vierellään, missä jono oli kasvanut kahdensuuntaiseksi, kaksi nuorta miestä tuijotti.

”Eipäs tollötetä”, Augie sanoi, ja miehet käänsivät katseensa sivuun.

”Antaisitko vaipan?” Janice kysyi. ”Pitää vaihtaa ennen kuin imetään.”

Augie painui toisen polven varaan märälle asfaltille ja avasi tikkatun laukun vetoketjun. Hän hämmästyi nähdessään kangasvaippoja eikä kertakäyttöisiä ja ymmärsi sitten. Kankaiset voisi pestä. Ehkä nainen ei ollutkaan aivan toivoton tapaus.

”Täällä on pullo vauvavoidetta. Haluatko?”

Makuupussista, jonka suulta näkyi vain tupsu Janicen vaaleanruskeaa tukkaa, kuului: ”Joo, kiitti.”

Augie ojensi vaipan ja voiteen. Makuupussi alkoi hytkyä ja pulistella. Ensin itku voimistui. Kauempaa jonosta joku sanoi sumun kätkestä: ”Eikö sitä ipanaa saa hiljenemään?” Joku toinen lisäsi: ”Pitäisi soittaa sosiaaliviranomaisille.”

Augie odotti katsellen makuupussia. Lopulta liike lakkasi ja aukosta työntyä esiin käsi, jossa oli vaippa. ”Panisitko sen laukkuun? Siellä on muovipussi likaisille.” Janice katsoi Augieta kuin kontiainen kolostaan. ”Älä pelkää, siinä ei ole kakkaa. Se on vain märkä.”

Augie otti vaipan vastaan, pani sen muovipussiin (jonka kyljessä oli ruokakaupan logo) ja sulki vaippakassin vetoketjun. Makuupus-

sista kuului yhä kitinää suunnilleen minuutin, kunnes se yhtäkkiä taukosi Pattin alkaessa imeä rintaa City Centerin pysäköintialueella. Ovien yläpuolella, ovien joita ei avattaisi vielä kuuteen tuntiin, banderolli läpsähti laiskasti. *TUHAT VARMAA TYÖPAIKKAA!*

Joopa, Augie ajatteli. Eikä aidsia saa, jos popsii rutosti C-vitamiinia.

Kului kaksikymmentä minuuttia. Marlborough Streetiltä nousi mäelle lisää autoja. Jonoon kävi lisää väkeä. Augie arvioi odottajia olevan jo neljäsataa. Tätä tahtia heitä olisi kaksituhatta, kun ovet avattaisiin yhdeksältä, ja sekin oli alakanttiin.

Jos minulle tarjotaan pihvinpaistajan työtä McDonald'sista, otanko vastaan?

Luultavasti.

Entä tervehtijän homman Walmartista?

Jo vain. Leveä hymy ja ”hyvää päivää”. Augiesta tuntui, että hän olisi enemmän kuin haka tervehtimään.

Meikäläinen on sosiaalinen tyyppi, hän ajatteli. Ja naurahti.

Makuupussista: ”Mikä sinua huvittaa?”

”Ei mikään”, Augie vastasi. ”Paijaa sitä lasta.”

”Paijaanhan minä.” Janicen äänessä oli hymyä.

* * *

Puoli neljältä Augie polvistui, raotti makuupussin suuta ja kurkisti sisään. Janice Cray oli käpertynyt kyljelleen ja nukkui sikeästi vauva rintaa vasten. Augielle tuli mieleen *Vihan hedelmät*. Mikä olikaan sen tytön nimi? Sen joka lopulta rupesi hoitamaan sitä miestä? Kukan nimi, Augie muisteli. Lilja? Ei. Orvokki? Ei taatusti. Hän mietti, veisikö kädet suulle ja kajottaisiko jonottajille: KUKA TEISTÄ ON LUKENUT *VIHAN HEDELMÄT?*

Kun hän taas suoristautui (ja hymyili tälle älyttömyydelle), hän muisti nimen. Ruusu. Se oli *Vihan hedelmien* tytön nimi. Mutta ei mikä tahansa Ruusu vaan Saaronin Ruusu. Kuulosti raamatulliselta, mutta hän ei tiennyt varmasti, koska ei ollut koskaan harrastanut Raamatun lukemista.

Augie katsoi makuupussia, jossa oli odottanut viettävänsä pikku-tunnit, ja ajatteli sitä, kun Janice Cray oli sanonut haluavansa pyytää anteeksi Columbinen kouluampumista ja syyskuun 11. päivän terroritekoja ja Barry Bondsia. Janice varmaan ottaisi kontolleen myös ilmaston lämpenemisen. Ehkä kun tämä olisi ohi ja he olisivat päässeet töihin – tai eivät olisi, mikä oli kai aivan yhtä luultavaa – Augie tarjoaisi Janicelle aamiaisen. Kyse ei olisi treffeistä, ei mistään sellaisesta, ihan vain pekonia ja munakokkeliä. Sen jälkeen ei nähtäisi enää koskaan.

Porukkaa tuli lisää. Jono oli kasvanut sulkunauhalla rajatun sikkakin päähän. Sieltä se jatkuisi pysäköintialueelle. Augieta ihmettytti – ja vaivasi – se, miten hiljaista sakki oli. Kuin kaikki olisivat tienneet, että tämä oli tuhoon tuomittu yritys, ja odottivat ainoastaan, että joku virallinen taho sanoisi sen ääneen.

Banderolli läpsähti taas laiskasti.

Sumu sakeni.

* * *

Vähän ennen viittä Augie heräsi puoliunestaan, herätteli jalkoja tömistellen paikallaan ja huomasi vastenmielisen rautaisen valon levinneen ilmaan. Se oli täydellinen vastakohta runojen ruusuisormiselle ruskolle ja vanhoille Technicolor-elokuville. Tämä oli anti-aamunkoitto, kostea ja kalpea kuin päivän vanhan kalmon poski.

Hän näki City Centerin paljastuvan vähitellen kaikessa 1970-lukulaisessa mauttomuudessaan, näki kärsivällisesti paikoillaan seisovan jonon parikymmentä serpentiinimutkaa ja niiden jatkeena sumuun katoavan hännän. Nyt rupattelu oli käynyt vähiin, ja kun harmaisiin työvaatteisiin sonnustautunut talonmies asteli aulan läpi lasien takana, joukosta kajahti vaisu, ironinen hurraahuuto.

”Muilta planeetoilta on löytynyt elämää!” huusi toinen niistä nuorista miehistä, jotka olivat töllöttäneet Janice Crayta – nuorukainen oli Keith Frias, jonka vasen käsivarsi repeytyisi pian olkapäästä.

Hänen heitollleen naurettiin puolivillaisesti ja alettiin jutella. Yö oli ohi. Valju sarastus ei ollut järin kannustava, mutta parempi sekin kuin juuri päätyneet pitkäpiimäiset pikkutunnit.

Augie polvistui taas makuupussin viereen ja kallisti korvaansa. Hiljainen, tasainen kuorsaus sai hänet hymyilemään. Ehkä hän oli ollut suotta huolissaan Janicesta. Hänestä tuntui, että jotkut selviytyvät elämästä – kenties jopa kukoistavat – ventovieraiden hyväsydämisyyden siivin. Augien makuupussissa parhaillaan nukkuva nuori äiti saattoi kuulua siihen joukkoon.

Augien mieleen juolahti, että Janice Cray ja hän voisivat esittää työpörssin pöydissä pariskuntaa. Silloin lapsen läsnäoloa ei ehkä tulkittaisi vastuuttomuuden vaan yhteisen huolenpidon merkiksi. Hän ei osannut sanoa – suuri osa ihmislousteesta oli jäänyt hänelle arvoitukseksi – mutta hän piti sitä mahdollisena. Hän päätti kysyä Janicen mielipidettä, kun tämä heräisi. Selvittää, mitä tämä tuumi ideasta. He eivät voisi väittää olevansa naimisissa; Janicella ei ollut vihkisormusta ja Augie oli riisunut omansa neljättä vuotta sitten, mutta he voisivat kertoa olevansa – kuinka nykyään sanottiinkaan? – kumppanit.

Autoja nousi edelleen jyrkkää mäkeä Marlborough Streetiltä tasaisin välein, tik tak. Pian saapuisi väkeä myös jalan, suoraan aamubussilta. Augie oli aika varma, että ensimmäinen vuoro ajettiin kuudelta. Sakean sumun vuoksi ylös ajavista autoista näkyivät vain valot ja tuulilasin takaa epämääräisesti häämöttävät hahmot. Muutama kuljettaja kääntyi lannistuneena takaisin nähtyään valtavan jonon, mutta useimmat jatkoivat perille asti, ajoivat perävalot sumuun kadoten vapaaseen ruutuun, joita oli enää muutama.

Sitten Augie huomasi auton, joka ei kääntynyt takaisin eikä jatkanut pysäköintialueen perälle. Sen poikkeuksellisen kirkkaiden ajovalojen vieressä oli keltaiset sumuvalot.

Ksenonvalot, Augie ajatteli. Mercedes-Benz. Mitä asiaa mersulla on työpörssiin?

Hän otaksui, että autossa saattoi olla kaupunginjohtaja Kinsler, joka oli saapunut pitämään puheen aamuvirkkukerholaisille. On-

nittelemaan heitä sisukkuudesta, kelpoamerikkalaisesta tarmokkuudesta. Jos se piti paikkansa, Augie tuumi, oli mautonta tulla Mercedeksellä, vaikka se olikin vanha.

Muuan ikämies, joka oli jonossa Augien edellä (Wayne Welland, parhaillaan maallisen olemassaolonsa viime metreillä), sanoi: ”Onko tuo mersu? Näyttää mersulta.”

Augie aikoi sanoa, että tietenkin se oli mersu, ei mersun ksenoneista voinut erehtyä, mutta silloin epäselvästi erottuvan auton takana tulevan auton kuljettaja soitti torvea, tööttäsi pitkään ja kärsimättömästi. Ksenonit loistivat entistä kirkkaammin, leikkasivat valkoiset kartiot sumupisaroihin, ja auto loikkasi eteenpäin, kuin kärsimätön tööttäys olisi potkaissut sitä persuksiin.

”Varo!” Wayne Welland huudahti yllättyneenä. Se jäi hänen viimeiseksi sanakseen.

Auto kiihdytti suoraan kohti paikkaa, jossa työnhakijat seisoivat tiiviisti keltaisten sulkunauhojen muodostamassa karsinassa. Muutamat yrittivät juosta, mutta vain joukon hännillä seisovat ehtivät alta pois. Ovien lähellä odottavilla aamuvirkkukerhon jäsenillä ei ollut toivoakaan. He törmäilivät pylväisiin, kaatoivat ne, sotkeutuivat nauhoihin ja poukkoilivat toisiaan vasten. Joukko velloi edestakaisin hätääntyneinä aaltoina. Vanhemmat ja lyhyemmät kaatuivat ja jäivät muiden jalkoihin.

Augie tönäistiin rajusti vasemmalle, hän kompasteli, pääsi tasapainoon ja lennähti eteenpäin. Huitova kyynärpää tärähti hänen poskiluuhunsa oikean silmän alle, ja näkökentän sille puolelle syttyi ilotulitus. Toisella silmällään hän näki, ettei mersu ainoastaan ilmaantunut sumusta vaan näytti suorastaan kehkeytyvän siitä. Iso harmaa neliovinen, ehkä S600, kaksitoistasynterinen Mercedes, jonka kaikki pytyt huusivat täysillä.

Augie tönäistiin polvilleen makuupussin viereen, ja häntä potkittiin, kun hän kompuroi jaloilleen, potkittiin käsivarteen, olkapäähän ja kaulaan. Ihmiset kiljuivat. Hän kuuli jonkun naisen huutavan: ”Varokaa, varokaa, se ei pysähdy!”

Hän näki Janice Crayn pistävän päänsä esiin makuupussista, räpyttävän ihmeissään silmiä. Jälleen hänelle tuli mieleen kolostaan

kurkistava arka kontiainen. Naaraskontiainen, jonka hiukset harottivat yön jälkeen.

Hän konttasi makuupussin luo ja heittäytyi siinä makaavan naisen ja lapsen päälle, ikään kuin olisi voinut suojella näitä kahdelta tonnilta saksalaista insinööritaitoa. Augie kuuli ihmisten huutavan; huudot melkein hukkuivat ison autonmoottorin ärinään. Joku antoi hänelle mojavon tällin takaraivoon, mutta hän tuskin huomasi.

Hän ehti ajatella: Aioin tarjota Saaronin Ruusulle aamiaisen.

Hän ehti ajatella: Ehkä ajaja väistää.

Se tuntui olevan heidän paras toivonsa, luultavasti heidän ainoa toivonsa. Augie kohotti päätään nähdäkseen, mitä tapahtui, kun iso musta rengas peitti näkökentän. Hän tunsu naisen käden tarttuvan kyynärvarteensa. Hän ehti toivoa, että lapsi nukkui yhä. Sitäen aika loppui.

RIKOSETSIVÄ
(EVP.)

1

Hodges lähtee keittiöstä oluttölkki kädessä, istuu laiskanlinnaan ja laskee tölkin vasemmalle puolelleen pikkupöydälle revolverin viereen. Se on Smith & Wesson .38 M&P, lyhenne sanoista Military and Police. Hän taputtaa revolveria hajamielisesti kuin vanhaa koiraa, tarttuu kaukosäätimeen ja avaa seiskakanavan. Hän on hiukan myöhässä, studioyleisö taputtaa jo.

Hän ajattelee lyhyttä, vaarallista villitystä, joka rehotti kaupungissa kahdeksankymmentäluvun lopulla. Tai ehkä olisi parempi sanoa *tartutti* kaupungin, sillä se oli kuin ohimenevä kuume. Kaikki kaupungin kolme lehteä olivat julkaisseet siitä pääkirjoituksia pitkin kesää. Nyt kaksi noista lehdistä oli lakkautettu ja kolmas oli teho-osastolla.

Juontaja harppoo näyttämölle trendikkäässä puvussa ja vilkuttaa yleisölle. Hodges on seurannut ohjelmaa melkein kaikkina arkipäivinä siitä lähtien, kun jäi eläkkeelle poliisityöstä, ja hänestä mies on liian fiksu hommaan, jota voisi verrata viemärissä sukeltamiseen ilman märkápukua. Hodgesin mielestä juontaja on niitä miehiä, joista jokunen tekee itsarin ja joista ystävät ja lähisukulaiset sanovat jälkeinpäin, ettei heillä ollut aavistustakaan, että jotain oli vinossa, ja kertovat, miten hyväntuulinen hän oli, kun viimeksi tapasivat.

Tämän ajatuksen myötä Hodges taputtaa taas hajamielisesti revolveria. Se on Victory-mallia. Golden oldie. Hänen työaseensa, kun hän oli vielä palveluksessa, oli Glock .40. Hän osti sen – tässä kaupungissa poliisien on itse ostettava virka-aseensa – ja nyt se on makuuhuoneen kassakaapissa. Kätkössä kassakaapissa. Hän tyhjensi siitä patruunat ja pani sen sinne läksiäisten jälkeen eikä ole

sen koommin sitä vilkaissut. Ei kiinnosta. Mutta .38:sta hän pitää. Hänellä on siihen tunneside, muuta on siinä muutakin. Revolveri ei ikinä mene jumiin.

Tuossa on ensimmäinen vieras, nuori nainen lyhyessä sinisessä mekossa. Hänen kasvonsa ovat hivenen tyhmänpuoleiset, mutta hänellä on vetävä kroppa. Jossain tuon mekon alla, Hodges tietää, on tatuointi, jota nykyisin kutsutaan lutkaleimaksi. Ehkä kaksi tai kolmekin sellaista. Katsomossa miehet viheltävät ja tömistävät jalkojaan. Naiset taputtavat innottomasti. Jotkut pyörittävät silmiään. Tuossa on nainen, jota toinen nainen ei soisi oman aviomiehensä päällistelevän.

Naista potuttaa jo valmiiksi. Hän kertoo juontajalle, että hänen miesystävällään on lapsi toisen naisen kanssa ja että mies käy katsomassa heitä jatkuvasti. Nainen rakastaa miestä silti, hän vakuuttaa, mutta häntä risoo se...

Seuraavat pari sanaa piipataan pois, mutta Hodges lukee huulilta *saatanan lutka*. Yleisö hurraa. Hodges ryystää olutta. Hän tietää, mitä seuraavaksi tulee. Tämä ohjelma on yhtä ennalta arvattava kuin saippuaoppera perjantai-iltapäivänä.

Juontaja antaa naisen lörpötellä aikansa ja esittelee sitten... SEN TOISEN NAISEN! Myös hänellä on vetävä kroppa ja metritolkulla blondia tukkaa. Toisessa nilkassa komeilee tatuointi. Hän astuu ensimmäistä naista kohti ja sanoo: ”Ymmärrän, miltä sinusta tuntuu, mutta minäkin rakastan häntä.”

Hänellä on kielen päällä muutakin, mutta sen pidemmälle hän ei pääse ennen kuin Vetävä Kroppa Numero Yksi antaa palaa. Joku soittaa kelloa jossain kuvan ulkopuolella, ihan kuin alkamassa olisi nyrkkeilyottelu. Hodges ajattelee, että siitä itse asiassa on kyse, sillä kaikille studiovieraille varmasti maksetaan tappelemisesta – miksi he muuten tulisivat ohjelmaan? Naiset lyövät ja kynsivät toisiaan muutaman sekunnin, ja sitten kaksi taustalla katsellutta gorillaa, joiden t-paidassa lukee VARTIJA, vetää heidät erilleen.

He huutavat hetken aikaa toisilleen, tuovat julki näkökantojaan tyhjentävästi ja tasapuolisesti (suuri osa sanoista piipataan), ja juontaja seuraa hyväntahtoisesti sivusta. Tällä kertaa tappelun

aloittaa Vetävä Kroppa Numero Kaksi mojovalla läimäytyksellä. Vetävän Kropan Numero Yksi pää keinahtaa takakenoon. Kello soi taas. He kaatuvat näyttämöllä, mekonhelmat nousevat, ja he kynsivät, läiskivät ja iskevät. Yleisö riehaantuu. Vartijagorillat vetävät heidät erilleen, ja juontaja astuu väliin. Hän puhuu äänellä, joka kuulostaa päällepäin rauhoittevalta mutta on pinnan alta lietsova. Naiset vakuuttavat rakkautensa tulisuutta ja sylkevät toisiaan naamalle. Juontaja sanoo, että vuorossa on mainostauko, ja joku C-listan näyttelijätär alkaa kaupitella laihdutuspillereitä.

Hodges maistaa taas olutta ja tietää, ettei juo tölkkiä edes puolilleen. Hassu juttu sinänsä, sillä kyttänä hän oli viittä vaille alkoholisti. Kun juopottelu särki avioliiton, hän oletti todella olevansa alkoholisti. Hän kokosi kaiken tahdonvoimansa ja suitsi juomistaan, lupasi itselleen että saisi juoda ihan miten paljon halusi, kun neljäkymmentä virkavuotta tulisi täyteen – mikä oli ällistyttävä määrä. Viisikymmentä prosenttia kaupungin kytistä oli eläkkeellä kahdenkymmenenviiden virkavuoden jälkeen ja seitsemänkymmentä prosenttia kolmenkymmenen jälkeen. Mutta nyt kun hänellä on neljäkymppiä täynnä, alkoholi ei enää oikein kiinnosta. Hän joi itsensä väkisin känniin muutaman kerran ihan vain nähdäkseen, pystyisikö edelleen, ja pystyihän hän, mutta kävi ilmi, ettei olo ollut kännessä sen parempi kuin raittiina. Päinvastoin.

Ohjelma jatkuu. Juontaja sanoo, että hänellä on kolmas vieras, ja Hodges tietää, kuka hän on. Yleisökin tietää. Se ei ole pysyä nahoissaan. Hodges ottaa isänsä revolverin käteen, katsoo piippuun ja laskee aseensa takaisin tv-oppaan viereen.

Mies, josta Vetävä Kroppa Numero Yksi ja Numero Kaksi ovat tukkanuottasilla, astuu näyttämölle. Katsojat tiesivät, miltä hän näyttää jo ennen kuin hän asteli rehvastellen kuvaan. Ja hän se tosiaan on: huoltoaseman pitäjä tai myymälävaraston laatikonsiirtelijä tai kenties kaveri, joka pesee ja fiksa autosi (kehnosti). Hän on laiha ja kalpea, ja musta tukka hapsottaa otsalla. Päällä on chinot ja kreisi keltavihreä solmio, joka pitää häntä kuristusotteessa voimakkaasti ulkonevan aataminomenan alta. Mokkanahkabuutsien suipot kärjet pistävät esiin lahkeista. Katsojat tietävät, että naisilla on lutkalei-

mat, ja he tietävät, että tällä miehellä on kalu kuin orilla ja että siitä syöksyy siementä kovemmin kuin veturi puksuttaa ja nopeammin kuin luoti lentää. Jopa neitsyt, joka istuu vessanpöntölle sen jälkeen kun tämä häiskä on runkannut, pamahtaa paksuksi. Ja saa luultavimmin kaksoiset. Miehen huulilla on lunkilla tuulella olevan coolin tyyppin puoliksi näsäviisas virne. Unelma-ammatti: elinikäinen työkyvyttömyyseläke. Kohta kello soi ja naiset alkavat jälleen riehua. Myöhemmin, kuultuaan kyllikseen miehen suoltamaa soopaa, he katsovat toisiaan, nyökkäävät ja käyvät yhdessä hänen kimppuunsa. Tällä kertaa gorillat odottavat hiukan pitempään, koska tämän kahakan yleisö sekä kotona että studiossa haluaa nimenomaan nähdä – kahakan jossa kanat karkaavat kukon kimppuun.

Se lyhyt, vaarallinen kahdeksankymmentäluvun lopun villitys – tartuntatauti – oli nimeltään *bum fighting*, pummitappelu. Joku lokaviemärinero sai ajatuksen, ja koska sillä pystyi tekemään rahaa, kolme tai neljä muuta yrittäjää ryhtyi jalostamaan ideaa. Kahdelle pummille maksettiin kolmekymppiä nokkaa päälle siitä, että he kävivät toistensa kimppuun tietyssä paikassa tiettyyn aikaan. Hodgesin mieleen jäi parhaiten satiaisia kuhisevan Bam Ba Lam -nimisen strippariluolan takapiha East Sidessa. Kun ottelut oli sovittu, niitä mainostettiin (siihen aikaan kaverilta kaverille, koska internetin käyttö ei ollut vielä yleistynyt) ja katsojilta veloitettiin kaksikymppiä hengeltä. Tappelussa, jonka Hodges ja Pete Huntley olivat ratsanneet, oli ollut kolmattasataa katsojaa, joista useimmat olivat lyöneet vetoa kuin viimeistä päivää. Paikalla oli ollut naisiakin, jotkut iltapuvussa ja korut kaulassa, ja hekin olivat seuranneet, kun kaksi aivokuollutta pummiä antoi toisilleen lättyyn, huitoi, potki, kaatui, nousi ja huusi sekavia. Yleisö oli nauranut ja hurrannut ja yllyttänyt.

Tämä ohjelma on samanlainen sillä erotuksella, että sitä rahoittavat laihdutuspillarit ja vakuutusyhtiöt, joten Hodges otaksuu tappelijoiden (sillä tappelijoitahan he ovat, vaikka juontaja kutsuu heitä vieraiksi) saavan taskuunsa hiukan enemmän kuin kolmekymppiä ja pullon brenkkua. Eikä ohjelmaan ilmaannu poliiseja keskeyttämään touhua, koska tämä on yhtä laillista kuin lottoaminen.

Kun ohjelma aikanaan päättyy, kovaotteinen naistuomari tulee ruutuun harteillaan tuttu kärsimätön oikeamielisyytensä ja kuuntelee vihansa vaivoin hilliten eteensä astuvien maan matosten mitättömiä valituksia. Seuraavana on vuorossa pulska perhepsykologi, joka saa vieraansa pillittämään (hän kutsuu sitä ”kieltämisen muurin murtumiseksi”) ja toivottaa heille tervemenoa, jos joku julkeaa kyseenalaistaa hänen metodinsa. Hodgesista tuntuu, että pulska perhepsykologi on saattanut omaksua metodinsa vanhoista KGB:n koulutusvideoista.

Hodges ahmii tätä kokoväripaskaa kaikkina arki-iltapäivinä istuen laiskanlinnassa isänsä revolveri vierellään pöydällä, revolveri jota isä kantoi passipoliisina. Hän tarttuu siihen aina muutaman kerran ja katsoo piippuun. Tutkailee tuota pyöreää pimeyttä. Pari kertaa hän on työntänyt sen suuhun ihan vain nähdäkseen, miltä ladattu pyssy tuntuu kielellä, kitalakeen suunnattuna. Totuttelua se kai on, hän tuumii.

Jos pystyisin ryyppäämään kunnolla, pystyisin lykkäämään tätä, hän pohtii. Pystyisin lykkäämään tätä ainakin vuodella. Ja jos onnistuisin lykkäämään tätä kahdella, hinku voisi mennä ohi. Saattaisin innostua puutarhanhoidosta tai lintujen bongaamisesta tai jopa maalaamisesta. Tim Quigley rupesi maalaamaan Floridassa. Palvelutalossa, jossa asui paljon entisiä poliiseja. Quigley oli kaikesta päätellen oikeasti pitänyt maalaamisesta ja oli jopa myynyt muutaman työn Venicen taidenäyttelyssä. Kunnes oli saanut aivohalvauksen. Sen jälkeen hän oli maannut sängyssä kahdeksan tai yhdeksän kuukautta koko oikea puoli halvaantuneena. Siihen loppui Tim Quigleyn maalaaminen. Ja sitten hän heitti veivinsä. Hurraa.

Nyrkkeilykello rämisee, ja eivätkö ne kaksi naista käykin ruipelon äijänsä kimppuun lakatut sormenkynnet välähdellen ja hiukset heiluen. Hodges kurkottaa taas revolveriin, mutta ehtii vain hipaista sitä kun hän kuulee etuoven postiluukun kolahduksen ja eteisen lattialle putoavan postin tömähdyksen.

Nykyisenä sähköpostin ja Facebookin aikana postiluukusta ei putoile mitään tärkeää, mutta hän nousee silti. Hän aikoo katsoa postin ja jättää isänsä revolverin toiseen päivään.

2015 EDGAR-PALKITUN TRILOGIAN AVAUS!

Hiljattain eläköitynyt rikosetsivä Bill Hodges ei tiedä mitä elämällään tekisi. Päivät kuluvat lähinnä television ääressä, kunnes yllättävä kirje muuttaa kaiken. Mersumiehellä, Hodgesilta karuun päässeellä massamurhaajalla, on jälleen pahat mielessään. Seuraa klassinen kissa ja hiiri -leikki, joka varjoisten kujien sijaan sijoittuu internetin keskustelupalstalle, sinne missä pahuus saa kaikkein pelottavimman muotonsa. Onnistuuko Hodges tavoittamaan ajoissa tappajan, joka voisi olla kuka tahansa meistä?

”Kauhun kuningas yllättää. Mersumieheessä ei ole mitään yli-
luonnollista. Se on tiivis jännitysromani, joka nostaa hattua
perinteiselle dekkarigenrelle – ja viskaa sen sitten menemään.”

THE GLOBE AND MAIL

”Erytisen hyytävän kirjasta tekee se,
että kaikki tämä voisi oikeasti tapahtua.
Todellisia hirviöitä olemme me.”

THE MIAMI HERALD

#kirja

WWW.KIRJA.FI

9 789513 185817

84.2

ISBN 978-951-31-8581-7

